

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

**Direcția Generală Educație Timpurie,
Învățământ Primar și Gimnazial**

**APROB.
SECRETAR DE STAT,
Ionel-Florian LIXANDRU**

Către Inspectoratele Școlare Județene/Inspectoratul Școlar al municipiului București,

- În atenția inspectorului școlar general și a inspectorului școlar de specialitate pentru învățământul preșcolar/educație timpurie -

În vederea implementării unitare și coerente a *Curriculumului pentru educația timpurie* (aprobat prin OMEN nr.4694/02.08.2019) se aprobă *Scrisoarea metodică* pentru anul școlar 2019-2020, prevăzută în anexă.

Vă rugăm să distribuiți în toate unitățile de învățământ preșcolar acest document și, ulterior, să verificați modul în care sunt respectate recomandările făcute.

**DIRECTOR GENERAL,
Mihaela Tania Irimia**

**DIRECTOR,
Cecilia Iuga**

**INSPECTOR GENERAL,
Viorica Preda**

EDUCAȚIA TIMPURIE – O NECESITATE *Evoluții în plan sistemic și curricular*

Cu cât ne e mai teamă să facem un anumit lucru, cu atât mai siguri putem fi că acel ceva este important pentru noi și pentru creșterea sufletului nostru.

(Steven Pressfield)

În România, ca în majoritatea statelor lumii, **educația timpurie a copiilor** (ETC) contribuie la supraviețuirea, creșterea, dezvoltarea și instruirea/învățarea timpurie a copiilor, incluzând aspectele sănătății lor, ale alimentației și igienei, precum și ale dezvoltării cognitive, sociale, fizice și emoționale, începând din momentul nașterii (și chiar mai înainte, din perioada intrauterină de dezvoltare) și terminând cu intrarea în școala primară, în cadrul învățământului obligatoriu.

În acest context, până la apariția *Legii Educației Naționale nr.1/2011*, cu modificările și completările ulterioare, Ministerul Educației Naționale (MEN) și-a asumat dezvoltarea, cu precădere, a componentei de învățământ preșcolar (copii de 3-6 ani) și, ulterior, consolidarea și extinderea acesteia cu componenta de educație antepreșcolară (copii de la naștere la 3 ani), care este, în prezent, în proces de restructurare.

Experiențele acumulate, ca urmare a expunerii și participării specialiștilor români la diferite contexte internaționale, favorizate îndeosebi de UNICEF, Banca Mondială sau Comisia Europeană, au facilitat construirea unui *curriculum pentru educație timpurie dinamic-evolutiv, prin preluare, adăugare și adaptare la noile contexte.*

I. Curriculumul pentru educație timpurie – argumente, aspecte revizuite și elemente de stabilitate (ancore)

După doi ani de analiză, concepere și pilotare, anul școlar 2019-2020 începe cu un **curriculum pentru educație timpurie** (aprobat prin OMEN nr.4694/02.08.2019) care își propune să realizeze o reactualizare și o restructurare a curriculumului național pentru educație timpurie, având la bază mai multe argumente:

- necesitatea corelării cu prevederi și recomandări din documente promovate la nivel European, cu impact și cu implicații semnificative, cum ar fi: *Comunicarea Comisiei Europene și Concluziile Consiliului Uniunii Europene privind educația și îngrijirea timpurie: Să oferim copiilor noștri cel mai bun start pentru lumea de mâine* (2011/C/175/03), *A Quality Framework for Early Childhood Education and Care – Raportul Grupului de Lucru pentru Educație și Îngrijire Timpurie de la nivelul Comisiei Europene* (2014), *Recomandare a Consiliului privind sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire a copiilor preșcolari* (22 mai 2019);

- corelarea cu celelalte niveluri de învățământ, pentru realizarea coerenței la nivelul sistemului educațional românesc și pentru conturarea, alături de educația produsă la celelalte niveluri de învățământ, a competențelor necesare viitorului adult într-o societate în continuă schimbare;
- corelarea permanentă cu legislația în vigoare, îndeosebi cu prevederile care vizează domeniul educației timpurii din: *Legea educației naționale nr.1/2011*, cu modificările și completările ulterioare; *Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului*, cu modificările și completările ulterioare, *Legea nr.263/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea creșelor*, cu modificările și completările ulterioare; *Hotărârea de Guvern nr.1252/2012 de aprobare a Metodologiei de organizare și funcționare a creșelor și a altor servicii de educație timpurie antepreșcolară*;
- atingerea țintelor și/sau implementarea unor măsuri din strategiile europene și naționale de referință pentru domeniul educației, respectiv: *Strategia Europa 2020*, *Strategia națională privind reducerea părăsirii timpurii a școlii* (HG nr.417/2015), *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei* (HG nr.383/2015); *Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului* (HG nr.1113/2014); *Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității române pentru perioada 2014-2020* (HG 18/14.01.2015); *Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015 -2020* (HG nr.418/2015), *Strategia națională pentru dezvoltare durabilă - Orizonturi 2013 - 2020 – 2030*;
- necesitatea unei abordări sistemice a educației timpurii, care înglobează, deopotrivă, educația antepreșcolară și educația preșcolară, evitându-se abordarea lor fragmentată, așa cum s-a întâmplat până acum;
- accentuarea rolului jocului liber și al activităților integrate în procesul de învățare;
- trecerea de la un curriculum pe obiective spre un curriculum care are în vedere competențele viitoare ale copilului, în contextul în care la toate nivelurile de învățământ a fost operată această modificare.

Astfel, actualul curriculum pentru educație timpurie a suportat o revizuire structurală, care a condus la o descongestionare a acestuia și la o corelare cu prevederi legislative în vigoare prin:

- eliminarea părții tabelare cu exemple de comportamente și conținuturi pe fiecare temă anuală de studiu;
- eliminarea detaliilor privind conținuturile întâlnirii de dimineață, care vizau o serie de elemente privind autocunoașterea, dezvoltarea empatiei, luarea deciziilor etc., în contextul în care această rutină a devenit o practică a cadrelor didactice;
- revizuirea planului de învățământ prin adăugarea activităților specifice intervalelor de vârstă aferente nivelului antepreșcolar și prin eliminarea coloanei cu număr de activități;
- revizuirea *Fișei de apreciere a progresului copilului*, a programului zilnic de activitate și a machetei privind planificarea activităților;
- reconfigurarea modalităților de desfășurare organizatorică și financiară a activităților opționale, care, fiind activități din planul de învățământ aplicabil, la nivel național, întregii populații preșcolare, nu pot face parte decât din pachetul de activități didactice gratuite;

- accentuarea rolului jocului liber în viața copilului antepreșcolar și preșcolar și alocarea unei/unor perioade distincte în programul zilnic de activitate;
- reconfigurarea curriculumului pe domenii de dezvoltare, conform prevederilor art.67 (1) din *Legea educației naționale nr.1/2011*, cu modificările și completările ulterioare;
- eliminarea obiectivelor cadru și de referință și înlocuirea acestora cu dimensiuni ale dezvoltării și comportamente, preluate din RFÎDTC, document oficial, aprobat de MEN în 2010 (prin selectarea și reformularea aspectelor și a reperelor, pe domenii de dezvoltare).

Reconfigurarea a ținut seama și de faptul că este necesară menținerea unor **aspecte de stabilitate** (ancore), în vederea implementării cu ușurință a actualului *Curriculum pentru educație timpurie*, respectiv:

- Menținerea aceluiași sistem de referință: legislația europeană în vigoare, studiile în domeniu, Reperele Fundamentale în Dezvoltarea și Învățarea Timpurie (RFIDT);
- Corelarea cu legislația națională în vigoare, îndeosebi cu prevederile care vizează domeniul educației timpurii;
- Programul anual de studiu (conținuturile educației și învățării) organizat în jurul a șase teme de integrare curriculară *Cine sunt/ suntem?, Când, cum și de ce se întâmplă?, Cum este, a fost și va fi aici pe pământ?, Cine și cum planifică/organizează o activitate?, Cum exprimăm ceea ce simțim? și Ce și cum vreau să fiu?*;
- Domeniile de dezvoltare, ca repere pedagogice esențiale pentru a realiza individualizarea educației și a învățării;
- Programul zilnic de activitate, cu repere privind organizarea lui pe ore și pe tipuri de activități de învățare ;
- Tipurile de activități de învățare (*Jocuri și Activități Liber Alese, Activități pentru Dezvoltare Personală, Activități pe Domenii Experiențiale*) și cele cinci domenii experiențiale (*Domeniul Limbă și Comunicare, Domeniul Științe, Domeniul Om și Societate, Domeniul Estetic și Creativ, Domeniul Psiho-Motric*);
- Abordarea integrată a activităților;
- Lucrul pe proiecte tematice;
- Existența zilnică, obligatorie, a cel puțin unei activități sau a unui moment de mișcare, în aer liber (recomandat) sau în incinta instituției;
- Jocul - ca activitate fundamentală a copiilor în grădiniță, acesta fiind, deopotrivă, mijloc de realizare, metodă de învățământ, formă de activitate dominantă;
- Durata activităților, care a devenit variabilă, în funcție de particularitățile copiilor și, implicit, de interesul manifestat de grupul de copii/copil pentru acestea, de conținutul activităților, dar și în funcție de modalitatea de desfășurare;
- Activitățile pe domenii experiențiale – ADE, ținându-se cont de faptul că trebuie avute în vedere toate domeniile experiențiale și că este necesară asigurarea unui echilibru în planificarea mijloacelor de realizare a activităților zilnice și săptămânale;
- Planificarea anuală, care trebuie să cuprindă: fie cel mult 7 proiecte tematice cu o durată maximă de 5 săptămâni/proiect, fie un număr mai mare de proiecte variind între 1-3 săptămâni, săptămâni independente, proiecte de o zi (teme concurente) și proiecte transsemestriale.

II. Categoriile de probleme, ridicate de către cadrele didactice în întâlnirile regionale

1. EVALUARE

Cât durează perioada de evaluare inițială?

Cum se face bilanțul observațiilor și unde se regăsește acesta?

Când și cum se fac înregistrările în Fișa de apreciere a progresului individual?

Evaluarea trebuie să urmărească progresul copilului în raport cu el însuși și mai puțin raportarea la norme de grup (relative). Iar progresul copilului trebuie monitorizat cu atenție, înregistrat, comunicat și discutat cu părinții (cu o anumită periodicitate). De asemenea, evaluarea trebuie să îndeplinească trei funcții: măsurare (ce a învățat copilul?), predicție (este nivelul de dezvoltare al copilului suficient pentru stadiul următor, și în special pentru intrarea în școală?) și diagnoză (descrierea stării de fapt și identificarea aspectelor care perturbă dezvoltarea copilului). O evaluare eficientă este bazată pe observare sistematică în timpul diferitelor momente ale programului zilnic, pe dialogul cu părinții și pe date confirmate de portofoliul copilului, fișe etc.

Atunci când vorbim de evaluare în educația timpurie trebuie să aducem în discuție câteva aspecte importante, și anume:

- La începutul fiecărui an școlar, primele două-trei săptămâni (de regulă, până în jurul datei de 1 octombrie) sunt rezervate culegerii de date despre copii (evaluării inițiale). Educatoarele vor observa copiii în timpul diferitelor momente ale programului zilnic și vor dialoga atât cu părinții, cât și cu copiii, în vederea obținerii unei imagini cât mai apropiate de realitate, cu privire la dezvoltarea psiho-fizică și nivelul de cunoștințe și deprinderi al copiilor din grupa la care lucrează. Toate aceste informații pot fi consemnate în *Caietul de observații a copiilor* sau în *Fișa de apreciere a progresului* și vor sta la baza elaborării *Caracterizării grupei* și, ulterior, a planificării calendaristice anuale.
- În ceea ce privește evaluarea continuă, educatoarele au o serie de oportunități în programul zilnic pentru realizarea acesteia. Totodată, nu trebuie să pierdem din vedere procesul de evaluare, derulat ca parte a fiecărui proiect tematic sau a unei săptămâni tematice independente, desfășurat cu copiii de-a lungul anului școlar.
- Sfârșitul semestrului I, sfârșitul anului școlar sau sfârșitul de ciclu necesită o evaluare mai atentă. Este vorba de evaluarea sumativă, care nu necesită delimitări fixe ca durată în timp și care va avea în vedere: fie stabilirea pașilor următori în parcurgerea curriculumului (ce urmează să desfășurăm cu copiii în semestrul al II-lea sau în anul școlar următor), fie culegerea datelor pentru finalizarea completării fișelor de apreciere a progresului copilului înainte de intrarea în etapa următoare (trecerea de la antepreșcolar la preșcolar, trecerea de la preșcolar la învățământul primar). Ca și în cazul evaluării inițiale, se recomandă utilizarea unei palete largi de mijloace și instrumente de evaluare și evitarea excesului de fișe de lucru, cu scopul de a conferi copilului siguranță și detașare în timpul acestui proces.

Fișa de apreciere a progresului individual are ca obiectiv evaluarea longitudinală a dezvoltării copilului și a nivelului de pregătire al acestuia pentru următoarea treaptă de învățământ. Ea constituie un instrument de lucru care punctează competențele copilului ce ar trebui să fie dobândite până la încheierea perioadei de antepreșcolaritate/preșcolaritate.

Educatoarea urmărește pregătirea copilului pentru o integrare fără disfuncții în următoarea etapă, furnizând datele necesare continuării acțiunii instructiv-educative.

În raport cu instrumentele de evaluare existente, fișa propusă are următoarele avantaje:

- oferă indicatori comportamentali preciși, măsurabili, care sunt repere ale stadiului de dezvoltare la vârsta antepreșcolară (2-3 ani) și preșcolară (5-6 ani);
- rezultatul evaluării determină evitarea etichetării copilului;
- constituie un instrument de evaluare care evidențiază progresul periodic al copilului;
- permite educatoarei să monitorizeze atingerea comportamentelor propuse de curriculumul specific, pe diferitele domenii de dezvoltare, să reprojeteze și să prioritizeze demersurile de învățare;
- reflectă activitatea de zi cu zi a copilului, descoperind lacune, dificultăți, rămăneri în urmă, astfel încât, pe baza lor, să se elaboreze un program de remediere adecvat;
- reprezintă un instrument eficient prin care familia este cooptată în procesul de cunoaștere a copilului, oferindu-i posibilitatea de a-și da seama de ceea ce știe copilul, de ceea ce este capabil.

Având în vedere faptul că în educația timpurie principala formă de învățare este jocul, educatoarea nu trebuie să se limiteze la un număr restrâns de tehnici de evaluare. Propunem, pentru evaluarea activității preșcolarilor următoarele metode: jocul liber, jocul dirijat, observația sistematică a copilului, conversația, analiza produselor activității, analiza procesului de integrare socială etc. Dintre acestea, un loc aparte îl ocupă **jocul, observația și conversația**.

Modalitățile alternative de evaluare care valorizează copilul și evidențiază aspectele formative ale jocului și în baza cărora se apreciază progresul înregistrat de copil sunt: discuțiile individuale cu copiii, autoevaluarea, aprecierile verbale, aprecierea rezultatelor prin laude, încurajări, prin ecusoane, medalii, jocuri evaluative, jocuri de rol, lucrările practice, „metoda consemnării pe un grafic a rezultatelor (cu simboluri) pe activități și preferințe”, afișarea lucrărilor, serbările, activitățile în aer liber, vizitele, excursiile etc.

Progresul copilului trebuie în permanență monitorizat, comunicat și discutat cu familia acestuia. Implicarea părinților, ca sursă de informații și evaluatori direcți, se poate realiza prin activități comune (părinți – copii - educatoare), activități de consiliere, prin discuții informale, individuale, periodice sau zilnice, dacă este necesar, prin analiza portofoliului individual al copilului, prin analiza agendei de comunicare cu părinții, prin scrisori tematice etc.

Fișa de apreciere a progresului individual nu conține concepte, reguli, legi, ci doar „rodul” activității COPILULUI și va oferi o oglindă a progresului realizat de acesta în raport cu sine, în intervalul cuprins între intrarea și ieșirea acestuia din educația antepreșcolară și, respectiv, din învățământul preșcolar.

		Nivelul îndeplinirii indicatorului ¹						
	Împărtășește celorlalți (copii, adulți din anturajul propriu) trăirile/emoțiile sale și reacționează adaptativ la contexte sociale variate	27.09						02.06

2. PROGRAMUL ZILNIC DE ACTIVITATE AL EDUCATOAREI și PROGRAMUL ZILNIC DE ACTIVITATE AL COPIILOR

Care este norma educatoarei?

Care este programul copiilor?

Sunt obligați copiii, indiferent de vârstă, să desfășoare activități timp de 5 și respectiv, 10 ore/zi?

S-a schimbat ceva în raport cu precizările legislative anterioare?

Conform prevederilor **art. 262. din Legea educației naționale nr.1/2011**, cu modificările și completările ulterioare, *activitatea personalului didactic de predare se realizează într-un interval de timp zilnic de 8 ore, respectiv 40 de ore pe săptămână, și cuprinde: a) activități didactice de predare-învățare-evaluare și de instruire practică și examene de final de ciclu de studii, conform planurilor-cadru de învățământ; b) activități de pregătire metodic-științifică; c) activități de educație, complementare procesului de învățământ: mentorat, școală după școală, învățare pe tot parcursul vieții.*

Programul zilnic de activitate efectivă cu copilul la grupă este **de 5 ore** pe zi, respectiv de 25 de ore pe săptămână.

Activitatea personalului didactic de predare este completată **zilnic cu 3 ore de activitate de pregătire metodic-științifică**, în care se realizează: proiectarea curriculară, proiectarea și pregătirea activității zilnice, studiul individual, confecționarea materialului didactic, consemnarea observațiilor asupra copiilor în *Caietul de observații/Observator* și a progresului individual al copiilor în *Fișele de apreciere a progresului individual al copilului înainte de intrarea în clasa pregătitoare (Anexele 3 și 4)* sau în alte instrumente de monitorizare/înregistrare avizate de MEN, proiectarea activităților extrașcolare sau a unor activități din cadrul proiectelor educaționale derulate, amenajarea sau reorganizarea ambientului educațional, organizarea de expoziții cu produse ale activității copiilor, conceperea unor fișe de lucru pentru copii, participări la cursuri de formare, la activități ale comisiei metodice, la întâlniri metodice, la schimburi de experiență, la activități în parteneriat cu familia sau cu alți parteneri educaționali etc. Activitatea zilnică, de pregătire metodic-științifică, se poate desfășura și în afara spațiului grădiniței: bibliotecă, altă unitate preșcolară/școlară, centre de pregătire în educație etc., în scopul schimbului de bune practici.

Într-o zi din săptămână (stabilită la nivel de județ/sector al municipiului București), **cele 3 ore** de activitate de pregătire metodic-științifică vor fi desfășurate **în instituția de învățământ**. Acest lucru

se va concretiza prin derularea unor întâlniri ale cadrelor didactice din aceeași instituție și/sau din aceeași comisie metodică cu scopul de a încuraja procesul de reflecție și autoreflecție cu privire la demersul didactic desfășurat cu copiii: exemple de bune practici, vulnerabilități, găsirea unor soluții la problemele existente, diseminarea unor aspecte relevante însușite în cadrul cursurilor de formare, clarificarea unor aspecte legate de aplicarea strategiilor didactice, de integrare a unor conținuturi, de evaluare a demersului didactic și de adaptare la nevoile și interesele individuale ale copiilor etc. Activității metodice săptămânale desfășurate la nivelul unității de învățământ trebuie să i se acorde o deosebită importanță, întrucât conduce la crearea unei atmosfere efervescente, lucrative, la formarea unei viziuni unitare între membrii aceluiași colectiv didactic pe probleme educaționale, și, în cele din urmă, la construirea **etosului instituției de învățământ**.

Cadrelor didactice consultă **Programul zilnic** (cu reperele orare) stabilit de Ministerul Educației Naționale (Anexa 2, *Curriculumul pentru educația timpurie*) în procesul de definitivare și aprobare a Programului zilnic din cadrul *Regulamentului de ordine interioară*. Așadar, reperele orare din Programul zilnic sunt orientative și pot fi adaptate, cu acordul CA, la programul fiecărei comunități educative.

Numărul de ore pentru activități zilnice, precum și numărul de activități dintr-o săptămână desfășurate cu copiii variază în funcție de tipul de program ales de părinți (program normal – 5 ore sau program prelungit/săptămânal – 10 ore) și în funcție de intervalul de vârstă al copiilor.

În medie, pentru toate cele patru intervale de vârstă, **o activitate cu copiii durează între 5 și 30 de minute** (de regulă, 5-10 minute la nivel antepreșcolar și până la 35 minute la grupa mare, nivel preșcolar). În funcție de nivelul grupei, de particularitățile individuale ale copiilor din grupă și de specificul situațiilor educative, cadrul didactic va decide care este timpul efectiv necesar pentru desfășurarea fiecărei activități.

Activitățile integrate, derulate cu copiii preșcolari, pot avea o durată care depășește intervalul recomandat, în contextul în care cadrul didactic planifică cu atenție, pe parcursul acestora, momentele de tranziție și rutină. În cazul în care, în funcție de particularitățile de vârstă și de dezvoltare ale copiilor din grupă, se optează pentru o durată mai mică a activităților pe domenii experiențiale (< 1 h, < 1½ h) diferența de timp poate fi alocată celorlalte tipuri de activități de învățare.

Conform prevederilor în vigoare, **activitățile de învățare pe domenii experiențiale alternează cu pauze de 10-15 minute pentru copii** (pauzele pot fi alocate jocului liber, jocurilor de mișcare, exercițiilor fizice, unei tranziții, unei rutine).

Așadar, nu putem vorbi de un program educațional obligatoriu pentru copii, indiferent de programul de funcționare ales de părinți, ci de un program educațional pe care unitatea de învățământ îl pune la dispoziția copiilor, pentru parcurgerea unitară și adecvată a unor activități specifice vârstei acestora, din perspectiva unui curriculum național care oferă șanse egale de dezvoltare și integrare tuturor copiilor.

3. PLANIFICAREA TEMATICĂ ANUALĂ, PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ

Cum întocmim planificarea tematică anuală?

Cum întocmim planificarea calendaristică?

Unde înregistrăm activitatea pe care o desfășurăm cu copiii?

Au fost modificate reglementările anterioare?

Planificarea tematică anuală se face, în continuare, în colectiv, pe grupe de vârstă (în perioada evaluărilor inițiale), așa cum s-a recomandat și în anii precedenți.

Astfel, fiecărei teme anuale de studiu (în cazul copiilor de 5-6 ani) sau, după caz, temelor anuale de studiu selectate de către cadrul didactic/cadrele didactice (în cazul copiilor de 3-5 ani) li se vor asocia proiecte tematice și săptămâni independente, în așa fel încât, pe durata unui an școlar, să fie acoperită toată tematica din descriptivul acestora.

Mai mult, plasarea temporală a proiectelor tematice anuale și a săptămânilor independente se va face ținând cont și de o serie de evenimente internaționale, naționale, locale care ar putea fi relevante pentru procesul de învățare (activități educative în care se învață) derulat cu copiii.

Astfel, într-un an școlar, la nivelul preșcolar, se pot derula cu copiii **maximum 7 proiecte tematice** cu o durată maximă de 5 săptămâni/proiect sau un număr mai mare de proiecte de mai mică amploare (ceea ce este recomandat), variind între 1-3 săptămâni, în funcție de complexitatea temei abordate și de interesul copiilor pentru tema respectivă. De asemenea, pot exista și săptămâni în care copiii nu sunt implicați în niciun proiect, dar în care sunt stabilite teme săptămânale independente, de interes pentru ceea ce copiii vor să studieze. Totodată, pot exista și proiecte de o zi (teme concurente) și/sau proiecte transsemestriale. Pentru nivelul antepreșcolar se recomandă abordarea tematică săptămânală.

Planificarea calendaristică a activităților se face săptămânal, de către fiecare cadru didactic sau grup de cadre didactice de la o grupă.

În planificarea activităților, educatoarea va avea în vedere corelarea acestora cu nivelul de vârstă al copiilor, cu tema proiectului tematic/a săptămânii independente, cu subtema proiectului tematic și, evident, va lua în calcul resursele pe care le are la dispoziție (materiale și umane) și faptul că își asumă responsabilitatea unui parcurs didactic prin care copiii trebuie să ia contact cu toate tipurile de activități de învățare, toate domeniile experiențiale și, implicit, cu toate mijloacele de realizare a activităților.

Mijloacele de realizare sunt jocul, cu toate valențele și sub toate formele sale (liber, dirijat, inițiat de copii, sau inițiat de cadrul didactic, jocul didactic, logic, de perspicacitate, de creativitate, muzical, de mișcare etc.), povestirea, exercițiile cu material individual, experimentele, construcțiile, lectura după imagini, observarea, convorbirea, povestirile create de copii,

memorizările, precum și alte mijloace, specifice didacticii, în funcție de nevoile educaționale ale copiilor preșcolari.

Astfel, în contextul noului curriculum educatoarea nu își va îndrepta atenția către un număr de activități dat de planul de învățământ, ca în precedentul, pentru că nu mai există o astfel de limitare numerică. În schimb, aceasta va avea în vedere asigurarea unui echilibru în planificarea tuturor tipurilor de activități și a mijloacelor de realizare a acestora, atât zilnic, cât și săptămânal. De aceea, recomandăm educatoarei ca, la anumite intervale de timp (între 3 și 5 săptămâni), să revadă planificarea și să echilibreze balanța activităților, în perioada imediat următoare, dacă mijloacele de realizare sau domeniile experiențiale pe care le-a parcurs împreună cu copiii au favorizat un domeniu/mijloc sau altul (ex.: au fost planificate mai multe activități de memorizare, pentru că se apropia Crăciunul; au fost planificate mai multe activități matematice, pentru că materialul didactic pe care îl aveam era foarte ofertant din perspectiva temei proiectului tematic, copiii s-au arătat dornici să progreseze în activitățile de grupare după mai multe criterii și în activitatea de numărat etc.).

Referitor la documentele de evidență a activității educatoarelor/profesorilor pentru învățământ preșcolar, în anul școlar 2019-2020, acestea au libertatea de a opta pentru:

VARIANTA 1

Completarea, în *Planificarea calendaristică*, activităților pe care dorește să le desfășoare cu copiii și completarea aceluiași activități în *Condica de activități* (una singură la nivel de unitate), unde se și semnează, pentru fiecare activitate și interval orar.

VARIANTA 2

Completarea *Condiciei de prezență și evidență a activității educatoarei* (cunoscută sub denumirea de *Caietul educatoarei/Portofoliul educatoarei* etc.).

VARIANTA 3

Preluarea machetei pentru *Condica de evidență a activității didactice din educația timpurie* (modelul recomandat în *Materialul suport pentru explicitarea și înțelegerea unor concepte și instrumente cu care operează curriculumul pentru educație timpurie*, transmis pe e-mail tuturor inspectorilor pentru învățământ preșcolar/educație timpurie și recomandat pentru postare pe site-urile ISJ/ISMB) și utilizarea ei într-un document pe care educatoarea și-l poate construi singură, cu un număr corespunzător de pagini pentru săptămânile din anul școlar respectiv printarea acestuia, asamblarea lui profesională și avizarea de către director.

Un exemplu de completare a *Condiciei de evidență a activității didactice din educația timpurie* este dat în *Materialul suport pentru explicitarea și înțelegerea unor concepte și instrumente cu care operează curriculumul pentru educație timpurie*.

4. ACTIVITĂȚILE OPȚIONALE ȘI ACTIVITĂȚILE EXTRACURRICULARE/EXTRAȘCOLARE

Câte activități opționale desfășurăm în funcție de nivelul copiilor?

Cine desfășoară activitatea opțională și în ce condiții?

Cum răspundem nevoii exprimate de părinți vis-a-vis de derularea mai multor activități extracurriculare, pe care aceștia le asociază opționalelor?

Activitatea opțională intră în norma cadrului didactic (educatoarea este normată pe post și desfășoară o activitate de 5 ore/tură cu copiii) și i se acordă o plajă orară de 0-1 activitate/săptămână. În acest context, educatoarea poate să opteze, indiferent de grupa de vârstă cu care lucrează, pentru a derula sau nu un opțional cu copiii grupei.

Activitățile opționale intră în categoria activităților de învățare, respectiv a celor pentru dezvoltare personală și se includ în programul zilnic al copilului în grădiniță. Programa unei activități opționale poate fi elaborată de educatoare și, în acest caz, va fi avizată de inspectorul de specialitate sau poate fi aleasă din oferta de programe opționale avizate de MEN sau de ISJ. Activitățile opționale se desfășoară în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Pentru încurajarea studiului limbilor străine, în această perioadă de dezvoltare a copilului, educatoarele pot face apel la abilitățile dobândite și atestate/certificate în perioada formării inițiale/continue și pot utiliza metoda CLIL (Content and Language Integrated Learning) sau curriculumul dezvoltat de o echipă de cadre didactice din România participante la proiectul Erasmus+ *Bilingual Education: a step ahead* (2015).

În baza prevederilor art.192 și 193 (1) din O.M. nr.5079/2016 privind aprobarea **Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar**, cu modificările și completările ulterioare, *unitățile de învățământ, în conformitate cu legislația în vigoare și prevederile prezentului Regulament, pot iniția, în parteneriat cu autoritățile administrației publice locale și cu organizațiile de părinți, în baza hotărârii consiliului de administrație, activități educative, recreative, de timp liber, pentru consolidarea competențelor dobândite sau de accelerare a învățării*. Totodată, acesta prevede faptul că *parteneriatul cu autoritățile administrației publice locale are ca scop derularea unor activități/programe educaționale în vederea atingerii obiectivelor educaționale stabilite de unitatea de învățământ*.

Așadar, în contextul în care spațiul destinat derulării activităților de învățare cu copiii este în administrarea autorităților publice locale, acestea pot derula proiecte educaționale în parteneriat cu organizațiile de părinți, prin care să sprijine desfășurarea activităților extracurriculare/extrașcolare.

Activitățile extracurriculare/extrașcolare sunt complementare educației formale și prezintă avantajul că, uneori, satisfac mai bine interesele particulare ale copiilor/elevilor, desfășurându-se într-un cadru mult mai relaxat și, în unele cazuri, în alte medii decât cel școlar.

Aceste activități contribuie la îmbogățirea bagajului de cunoștințe al copiilor/elevilor, la dezvoltarea priceperilor și deprinderilor acestora, a unor trăsături de voință și de caracter, la stimularea înclinațiilor și aptitudinilor individuale, venind în completarea și ameliorarea achizițiilor realizate în cadrul activităților din clasă.

În acest context, valorificarea potențialului informativ-formativ al acestora este esențială, atât din punctul de vedere al dezvoltării copilului, cât și din punctul de vedere al dezvoltării sistemului de învățământ în ansamblu.

Activitățile realizate în afara programului de studiu și/sau în afara instituției de învățământ pot oferi un ajutor însemnat în formarea copiilor/elevilor sub următoarele aspecte:

- ✓ îndrumarea și dezvoltarea intereselor și înclinațiilor copiilor/elevilor, a aptitudinilor și talentelor individuale în diferite domenii ale științei, culturii, artei, tehnicii, sportului;
- ✓ îmbogățirea orizontului de cultură generală și antreprenorială;
- ✓ atragerea și stimularea copiilor/elevilor în activități sociale, cu caracter educativ;
- ✓ aprofundarea reprezentărilor și noțiunilor morale, elaborarea unei conduite morale, dezvoltarea trăsăturilor de caracter;
- ✓ completarea și dezvoltarea, cu precădere, a acelor aspecte ale educației, pe care activitatea din clasă nu le poate consolida suficient.

În categoria **activităților extracurriculare/extrașcolare** putem lista: excursiile/vizitele la diferite obiective culturale, activități educative și creative în cadrul unor cercuri tematice pentru copii sau în cadrul unor organizații de copii și tineret, taberele școlare, vizionarea unor spectacole și expoziții, manifestările cultural-artistice și sportive, precum și proiectele/programele educaționale cu activități de lectură și/sau de învățare a unei limbi moderne, activități practice/artistice creative, activități de educație rutieră, de educație ecologică, de educație pentru sănătate, educație religioasă, educație financiară, educație pentru valori, privind drepturile copilului, activități sportive și de mișcare etc.

Proiectele și programele educaționale (locale, județene, naționale, internaționale), la care a aderat unitatea de învățământ sau cadrul didactic, conțin seturi de acțiuni planificate pe o durată determinată de timp, care să conducă la formarea unor competențe.

Activitățile extracurriculare/extrașcolare se planifică și se desfășoară lunar sau, în cazul proiectelor educaționale, în funcție de calendarul proiectului (săptămânal, bilunar, trimestrial etc.), cu participarea părinților și/sau a partenerilor educaționali din comunitate.

Întrucât activitățile extracurriculare/extrașcolare, ca și activitățile curriculare, derulate în mod sistematic la clasă, trebuie realizate într-o secvență logică, pentru a forma competențele prestabilite, planificarea acestora va ține cont de corelarea cu celelate activități desfășurate cu copiii și de evitarea supraîncărcării.

III. Temele recomandate pentru activitățile metodice

Temele abordate în anii anteriori pentru activitățile metodice vor rămâne în atenția cadrelor didactice și în acest an școlar și vor constitui puncte de discuție și de reflecție în cadrul activităților metodice săptămânale sau în cadrul cercurilor pedagogice, în funcție de nevoile identificate la nivelul fiecărui județ și, respectiv, al fiecărei unități de învățământ. Iată câteva dintre aceste teme:

- *Educația outdoor – istoric și forme de manifestare;*
- *Visible learning – pași spre o învățare autentică;*
- *Educația incluzivă – de la cunoașterea conceptului și a principiilor de bază până la împărtășirea bunelor practici*
- *Educația pentru schimbare și valențele ei în societatea cunoașterii;*
- *Dezvoltarea socio-emoțională a copiilor preșcolari;*
- *Învățarea colaborativă;*
- *Metodele interactive de grup;*
- *Activitățile integrate;*
- *Metoda proiectelor în învățământul preșcolar;*
- *Integrarea serviciilor de educație și îngrijire în unitățile de educație timpurie antepreșcolară;*
- *Diversitatea culturală în activitățile cu preșcolarii;*
- *Contexte și instrumente pentru dezvoltarea gândirii laterale la copilul preșcolar;*
- *Învățarea ca act situat între câștig și risipire...*

Teme noi:

- *Educația timpurie în România, factor de facilitare a accesului la educație pentru toți copiii;*
- *Unitatea de învățământ pentru educație timpurie și rolul ei în construirea comunităților de învățare de la nivelul comunității.*